

УДК 326.41

Шевчук О. Ю., доцент кафедри спеціальної техніки та оперативно-розшукової діяльності ННІ підготовки фахівців для підрозділів слідства та кримінальної міліції НАВС, к.ю.н.

Шляхи оптимізації інформаційного забезпечення ОВС у боротьбі зі злочинністю

Стаття присвячена вивченню проблем розвитку інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ у боротьбі зі злочинністю та заходам щодо їх подолання.

Ключові слова: оптимізація, інформація, забезпечення, органи внутрішніх справ, боротьба зі злочинністю.

Стаття посвячена изучению проблем развития информационного обеспечения органов внутренних дел в борьбе с преступностью и мерам по их устранению.

Ключевые слова: оптимизация, информация, обеспечение, органы внутренних дел, борьба с преступностью.

The article is devoted to the study of problems of information support of the Interior in the fight against crime and measures to overcome them.

Keywords: optimization, information, software, police, crime.

Актуальність теми. Розглядаючи стан, проблеми та шляхи розвитку інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ у боротьбі зі злочинністю, слід зауважити, що основи існуючого інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ України було закладено ще у 90-х роках та орієнтоване в напрямі інформаційної підтримки оперативно-службової діяльності підрозділів ОВС у боротьбі зі злочинністю. Вирішення цих завдань на той час досягалося загальною централізацією інформаційних обліків. Принципи побудови відображали притаманний для того періоду рівень розвитку технічних засобів і досягнень технології. Поступово склалася ситуація, коли програмно-технічна база загальновідомчих інформаційних підсистем органів внутрішніх справ стала відставати від вимог сучасності та потребує змін та розвитку.

Виклад основного матеріалу. Інформаційне забезпечення органами внутрішніх справ України у боротьбі зі злочинністю є одним із провідних питань, що вирішуються на сучасному етапі розвитку правоохоронних органів України. Стрімкий розвиток інформаційних технологій у світовому просторі призвів до активного їхнього використання у боротьбі зі злочинністю. Згідно Закону України «Про інформацію» основними тенденціями розвитку інформаційних систем України в тому числі у правоохоронній сфері є: удосконалення форм та методів управління системами інформаційного забезпечення; централізація та інтеграція комп'ютерних банків даних; впровадження новітніх інформаційних технологій для ведення оперативних, криміналістичних та інших обліків; широке використання ефективних комп'ютерних мереж; застосування спеціалізованих засобів захисту інформації; налагодження ефективного обміну інформацією про злочинні прояви на міждержавному рівні [1, с. 32].

Основними завданнями функціонування системи інформаційного забезпечення ОВС вважаються: забезпечення можливості оперативного отримання інформації у повному, систематизованому та зручному для користування вигляді співробітниками та підрозділами ОВС для припинення, розслідування, попередження злочинів і розшуку злочинців; збір, обробка та узагальнення оперативної, оперативно-розшукової,

оперативно-довідкової, аналітичної, статистичної, і контрольної інформації для оцінки ситуації та прийняття обґрунтованих оптимальних рішень на всіх рівнях діяльності ОВС; забезпечення динамічної та ефективної інформаційної взаємодії усіх галузевих служб ОВС України, інших правоохоронних органів та державних установ; забезпечення захисту інформації [2, с.16].

Вважаємо за доцільне розглянути основні недоліки, що існують сьогодні у сфері інформаційного забезпечення ОВС, до яких необхідно віднести: незадовільне матеріально-технічне та програмне забезпечення органів внутрішніх справ (відсутність дійових програмних розробок, технічних можливостей, каналів передачі інформації, слабка ефективність засобів захисту обчислювальної техніки); недостатня поінформованість населення про стан протидії злочинності підрозділами ОВС; відсутність висвітлення в центральних та місцевих засобах масової інформації діяльності територіальних органів і підрозділів ОВС.

Аналіз стану інформатизації та інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ України 1999 – 2000 та 2013 – 2014 роки показав, що існуючі банки даних (БД) оперативно-розшукового і оперативно-довідкового призначення, розробка і впровадження яких були здійснені наприкінці 90-рр., в чималій мірі застаріли й не виконують покладених на них функцій. Багаторічний досвід практичної експлуатації БД дозволяє визначити їх основні недоліки: неузгодженість при створенні та впровадженні інформаційних банків даних; дублювання збирання і багаторазова переробка однакових даних різними галузевими службами і на різних рівнях; багаточисельність та недосконалість первинних облікових документів; слабкий інформаційний зв'язок між обліково-реєстраційними, оперативно-розшуковими і довідковими фондами різних служб; відсутність реальної та належної інформаційної взаємодії між зацікавленими органами, департаментами й установами (тривалість очікування відповіді на запит, у зв'язку з чим виключається оперативність дій в екстремальних ситуаціях); недостатня повнота і вірогідність даних; несвоєчасне надходження до споживачів оперативно-службової інформації через недосконалість технології подання відомостей в банки даних і слабого використання сучасних засобів комп'ютерної техніки і зв'язку; застарілість технічних комплексів МВС, УМВС України в областях, переважна більшість яких виробила свій ресурс; недосконалість організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів МВС, УМВС в областях та в галузевих службах; недосконалість та нерегульованість нормативно-правової бази інформаційних банків даних [10].

Причини цього полягають, з одного боку, у недоліках постановочних розробок систем, і з іншого – у відірваності конкретних споживачів інформації (практичних працівників органів внутрішніх справ) від банків даних, неможливості чи незручності безпосереднього доступу до інформації, і як наслідок – їх незацікавленості в підтримці інформаційних підсистем в якісному та актуальному стані.

Потребує реорганізації і кадрове забезпечення інформаційних підрозділів ОВС, яке на даному сучасному етапі потрібно удосконалювати. Відсутність відповідних підрозділів у міськрайліноорганах, невизначеність підходу до їх створення в галузевих службах, необхідність введення нових підрозділів для обробки спеціальної інформації – основні питання, які необхідно вирішувати при реорганізації організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів [7, с. 108].

Втім, були відмічені і певні позитивні зрушення, пов'язані з проявом тенденції використання персональної комп'ютерної техніки. А саме: загальне підвищення рівня

комп'ютерної грамотності працівників міліції; збільшення переліку комп'ютерних інформаційних обліків; поширення «географії» використання сучасних засобів комп'ютерної техніки в діяльності усіх ланок ОВС; розвиток технологій безпаперової обробки саме оперативної інформації; створення комп'ютерної мережі обміну інформацією [5].

Основною метою системи інформаційного забезпечення органів внутрішніх справ України є всебічна інформаційна підтримка практичної діяльності ОВС у боротьбі із злочинністю в Україні на основі комплексу організаційно-технічних заходів та використання відповідних знань та навиків у цій галузі.

Важливо дбати про підготовку майбутніх фахівців, впроваджувачів сучасних технологій у майбутньому. Курсанти (слухачі) в процесі навчання або при проходженні практики в практичних підрозділах ОВС мають отримати цілісне уявлення про склад інформаційно-аналітичних підсистем ОВС, їх практичне застосування, технологію збору, зберігання, порядку обробки та використання інформації. Обов'язкове й набуття навиків практичної роботи з інформаційними підсистемами.

Постійне загострення криміногенного стану в Україні висуває вимоги докорінного поліпшення інформаційного забезпечення діяльності органів внутрішніх справ у боротьбі із злочинністю, створення принципово нової інформаційно-аналітичної системи, яка має поєднувати всі накопичені та створювані масиви інформації оперативно-розшукового призначення в єдину інформаційно-обчислювальну мережу органів внутрішніх справ України. Ця система допомогла б здійснювати обмін необхідною інформацією на всіх рівнях управління, від МВС до райвідділу міліції [2, с.6].

Досвід використання комп'ютерних інформаційних систем і технологій в правоохоронній сфері свідчить, що основними тенденціями їх розвитку та удосконалення є: удосконалення форм та методів керування системами інформаційного забезпечення; централізація та інтеграція комп'ютерних банків даних; впровадження новітніх комп'ютерних інформаційних технологій для ведення криміналістичних, оперативних та інших обліків; розбудова та широке використання ефективних та потужних комп'ютерних мереж; застосування спеціалізованих засобів захисту та безпеки інформації; налагодження ефективного взаємообміну інформацією на міждержавному рівні.

Розвиток науки, техніки, введення у дію новітніх технологій, розбудова високих технологій обумовлює зміни й у роботі органів внутрішніх справ, і, насамперед, тих їхніх підрозділів, які здійснюють протидію саме кіберзлочинності.

Боротьба зі злочинністю постає пріоритетним напрямком міжнародної правоохоронної діяльності ОВС України. Зважаючи на інтеграцію України у світове співтовариство, яке рухається у напрямку загальної інформатизації, пропонуємо зосередити увагу на інформаційному чиннику підвищення ефективності управління міжнародною правоохоронною діяльністю ОВС України.

Висновок. Таким чином, варто вказати на найбільш оптимальні шляхи вирішення завдань сучасного інформаційного забезпечення має бути досягнуто за рахунок: впровадження єдиної політики інформаційного забезпечення; створення багатоцільових інформаційних підсистем діяльності ОВС; удосконалення організаційно-кадрового забезпечення інформаційних підрозділів; інтеграції та систематизації інформаційних обліків ОВС на всіх рівнях; розбудови інформаційної мережі; створення умов для ефективного функціонування інформаційних обліків, забезпечення їх повноти, вірогідності, актуальності та безпеки; переоснащення інформаційних підрозділів сучасною потужною комп'ютерною технікою; поширення мережі комп'ютерних ро-

бочих місць користувачів інформаційних підсистем; подальшої комп'ютеризації інформаційних обліків; впровадження сучасних інформаційних технологій.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про інформацію: Закон України N 5029-17 від 03.07.2012, ВВР, 2013, N 23, ст.218
2. Бабаскін В.В., Жалгунова С.А. Проблемні питання інформаційного забезпечення діяльності ОВС // Науковий вісник ЮА МВС. — 2005. - № 3. — С.32-38.
3. Бандурка О.М. Управління в органах внутрішніх справ України: Підручник. — Харків, 1998. —780 с.
4. Державне управління: Навч. посіб. /Мельник А.Ф., Оболенський О.Ю., Васіна А.Ю., Гордієнко Л.Ю.; За ред. А.Ф. Мельник. -К.: Знання-Прес, 2003. — 343 с.
5. Інформаційні підсистеми ОВС України.- http://www.naiu.kiev.ua/biblio/books/Kriminal_inform/tema_3/htm.
6. Ковалів М.В. Інформаційно-аналітична робота в ОВС // Проблеми інформаційного забезпечення діяльності практичних підрозділів ОВС та впровадження інформаційних технологій в навчальний процес. — Львів, 2004. — С. 126-134.
7. Леженіна О.І. Аналіз та напрями розвитку інформаційного забезпечення міжнародної правоохоронної діяльності ОВС України: організаційно-правовий аспект // Право і безпека. — К., 2002. - №4. — С. 106-108.
8. Лисюченко В. П., Ольховик П.В. Теорія управління органами внутрішніх справ: Навч. Посібник. — К.: ПАЛИВОДА А. В., 2004. — 128с.
9. Навроцька Н.Г. Правова статистика: Навчальний посібник. — К.: Знання, 2007. — 280 с.
10. Нормативно-правове забезпечення системи інформаційного забезпечення ОВС України. http://www.pravo.vuzlib.net/book_n046_page_40.html
11. Петков С.В. Ефективний менеджмент в органах внутрішніх справ. -Сімферополь: Таврія, 2004. — 564 с.
12. Фролова О.Г. Про сучасне інформаційно-методичне забезпечення управління в ОВС // Держава і право. — К., 2001. — Вип. 13. — С. 171-176.

